

Kis- és közepes betontelegek ÜGYE-tanúsítása, felügyelete

BOROS SÁNDOR beton szakreferens

ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft., Anyagtudományi Divízió

Mondják, hogy az ókorban, az ideiglenesen hazánkban állomásozó római megszálló csapatok idején a korabeli, betonhoz hasonló építőanyagot csak szigorú felügyelet alatt lehetett készíteni.

2010 márciusáig ismét el kellett volna jutnunk erre a szintre. Betont már csak tanúsított, felügyelet alatt álló telepek gyárthatnak.

1. A határidő: 2010. március

Ha én kis- vagy közepes betontelep lennék, ezek a címben említett dolgok is foglalkoztatnának; rögtön a nem fizető, illetve az eltűnt vevők problémája után. Mert nem elég a körbetartozás, nem-fizetés, gazdasági válság, most még a szabályozás is gyökeresen megváltozik.

Az Európa-konform betonszabványok az átállásra több mint öt év haladékot adtak hazánkban, de egy helytelenül elterjedt nézet miatt a betontelegek döntő többsége a mai napig nem készült fel az új követelményekre.

2010 márciusa után a statikusok gyakorlatilag már csak az EUROCODE-2 szerinti beton, vasbeton, feszített vasbeton szerkezeteket tervezhetnek. Ezek betonja pedig csak az "új" (2004, de az igényesebbeknek 2002 óta új) jelzésű beton lehet, csak és kizárólag. Az MSZ 4798-1:2004 (EN 206-1) szerinti betonokat viszont csak az a betontelep jogosult gyártani, amelyik üzemi gyártásellenőrzési rendszerét tanúsítja és folyamatosan felügyelteti.

És a többiek? Az, aki nem képes, vagy nem hajlandó üzemi gyártásellenőrzési rendszerét tanúsítani, ellehetetlenül. Lesz persze még néhány napig-hónapig pár vevő, aki még (2010 márciusa előtt készült tervei miatt) régi jelölésű (MSZ 4719 szerinti) betonokat kér, vagy esetleg néhányan ÜGYE-tanúsítás nélkül is megkísérelnek új (MSZ 4798-1 szerinti) jelölésű betonokat eladni - de ők előbb-utóbb biztosan lelepleződnek (lásd később).

2. Előadás és konzultáció

A kis- és közepes betontelepek

felvilágosítása, megsegítése céljából 2009 decemberében az ÉMI Nonprofit Kft. központjában "A beton jövője, a betontelegek jövőre..." címmel előadást, konzultációt tartottunk.

A kiértesített 293 telep közül 40 jelezte részvételi szándékát, 28 képviselője valóban el is jött. Mi lesz a többiekkel? Már feladták? Vagy még mindig nem hiszik el, hogy 2010 márciusa után már csak felügyelet alatt lehet betont gyártani?

Első előadóként **Törökné Horváth Éva**, az Anyagtudományi Divízió vezetője az ÉMI Nonprofit Kft. tevékenységét és az intézet jogosságait ismertette.

Elmondta, hogy a többi építőanyag, illetve építési célú termék esetén a kötelező megfelelés igazolási eljárás, illetve a műszaki specifikációtól függően előírt Tanúsítvány és/vagy Szállítói Megfelelési Nyilatkozat bevezetése és elterjedése bizony sokkal egyszerűbben, zökkenőmentesebben történt.

Intézetünk nevében segítséget ajánlott a kis- és közepes betontelepek számára, hiszen túlélésük érdekében mostmár be kell állniuk a sorba, üzemi gyártásellenőrzési rendszerüket tanúsíttatniuk és felügyeltetniük kell. Az ÉMI Nonprofit Kft. Tanúsítási és Ellenőrzési Irodája erre feljogosított és jól felkészült, több éve működő szervezet.

A divízióvezető ismertette az építőanyagok és építési célú termékek megfelelés igazolásának jogi és műszaki előírásait, követelményeit, valamint a Mechanikai Tudományos Osztály tevékenységét és laboratóriumainak fő profilját.

Második előadóként kifejezetten

a transzportbetonnal kapcsolatban részletezte **Boros Sándor** a jogi és műszaki háttér előírásait.

Vázlatosan, néhány gondolat az előadásból kiemelve.

a. A beton jövője

A hangsúly átkerül a TARTÓSÁGRA (az eddig legfontosabbnak tartott nyomószilárdságról). tartósság, teljesítőképesség, kitéti (környezeti) osztályok, pl. XC3, XF1, XK1(H); lásd az MSZ 4798-1:2004 számú szabvány 1. táblázatát 113-114. oldalát.

b. A betontelegek jövőre

2010 márciusától* a statikusok már csak "új" jelölésű (pl. C40/50-XC3-24-F3-Cl 0,10-CEM 52,5-100 év: MSZ 4798-1:2004)** **betonokat** adhatnak meg terveiken, Önöktől a **vevők ezeket** a betonokat **fogják megrendelni**. Eladhatnak-e Önök ilyen betont, illetve **ki és mikor gyárthat és értékesíthet ilyen betont?**

Jelmagyarázat:

* Lásd MSZ EN 1992-1-1:2005 (EC 2) előszavában.

** az aláhúzott rész gyakran elmaradhat (egy része nem kötelező, másrészt elfelejtik...)

c. Jogi szabályozás

A 3/2003 (I. 25.) BM-GKM-KvVM rendelet (Együttes rendelet az építési termékek műszaki követelményeinek, megfelelés igazolásának, valamint forgalomba hozatalának és felhasználásának részletes szabályairól.) mindenkire, így a betontelegekre is vonatkozik.

Betervezni, gyártani, eladni, beépíteni csak megfelelés igazolással rendelkező terméket (így betont is) lehet. Milyen legyen a megfelelés igazolás? Ezt a műszaki specifikációt esetünkben a szabvány adja meg.

d. Műszaki szabályozás

Az MSZ 4798-1:2004 (EN 206-1) szabvány, a 96. oldali NAD 10.1 táblázatában 2+ vagy 4 jelű megfelelés igazolási módozatokat ad meg, **de "új" jelölésű beton** (pl. C30/37-XF1-24-S3) gyakorlatilag **csak 2+** lehet már, hiszen Önök **"tervezett beton"-t** vagy egyszer talán "előírt összetételű betont"-t gyárthatnak. Szóba került még a szab-

ványban az előírt szabványos és iparági beton, viszont az a lőtt beton és az útépitési betonok kivételével jelenleg nincs és nem lesz szerintem Magyarországon, ezért a 4 jelű megfelelési igazolási módzatnak vége lesz márciustól.

e. Ellenőrzés

Ki ellenőrzi a betontelegek jogosságát, a (szállítói) megfelelési nyilatkozat jogszerűségét?

e/1 A VEVŐK

- kis vevők és Bíróság, de csak akkor, ha nagy baj van,
- nagy vevők, ha nem akarnak fizetni,
- nagy vevők, ha igényesek,
- nagy vevők, ha nekik is bajuk, kárjuk lesz.

e/2 A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (Fogyasztóvédelmi Főfelügyelet), ha programjába bekerül, ha bejelentést kap, ha.....

e/3 Az Építésfelügyelet

Eddig még (a "csúrcsavaros" jogi helyzet miatt, éppen az ÉMI tanácsára) elnézőek voltak, beton esetén a szabálytalan, jogtalan, vagy hiányzó megfelelés igazolás miatt nem állítottak le építkezést.

De 2010 márciusától már jöhetnek a leállítások, illetve büntetések!

e/4 A TENDER-KÍRÓK

Egyszer talán, ha a német minta nálunk is elterjed.

f. A gyártó felelőssége, a tanúsított gyártók előnyei és a nem tanúsított gyártók hátrányai

f/1 A gyártó felelős egyrészt azért, hogy termékét (betonját) jogszerűen, (szállítói) megfelelési nyilatkozattal adja át - akár kéri ezt a vevő, akár nem. A szállítólevél már nem elég. A gyártó felelős másrészt azért, hogy betonja "tudja" azt, amit a szállítói megfelelési nyilatkozaton feltüntettek. Ezért nem érdemes "túlzásokba" (pl. XF4 stb.) esni.

f/2 A tanúsított gyártó előnye, hogy

- egyenletes alapanyagból, megfelelő recepturák alapján, karbantartott, beállított berendezéssel egyenletes minőségben gyárt betont, sőt erről "papírja", ÜGYE TANÚSÍTVÁNYA is van,

- kétség esetén ("rossz volt a beton", mondják a tavalyi térburkolat tavaszi összesöprése közben) a bizonyítás terhe és költsége a másik félre (kivitelező, építető) hárul, legalábbis az első bírósági körben.

f/3 Nem tanúsított gyártó esetén hátrány, hogy

- az Építésfelügyelet - aki ráadásul nem is Önöket, hanem közvetlenül az építési helyen az építetőt, építkezőt ellenőrzi - azonnal leállíthatja az építkezést, ha interneten a Tanúsítvány érvényességét ellenőrizve kiderül, hogy nincs is).

Ekkor pl. egy bevásárlóközpont esetén már nem azt az 1-2 millió forintot követelik a betongyártótól, ami a beton ára volt, hanem az elmaradt Húsvéti vásár 80-100 milliós hasznát, a szakértői vizsgálatok költségeit stb.

- a betongyárat bármikor ellenőrizheti a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, büntethet vagy bezáráthat.

- ha nem akar, vagy csak minél később akar fizetni a nagy vevő, akkor a vevő (felhasználó) akár minden mixer esetében ragaszkodhat az átadás-átvételi vizsgálathoz nem tanúsított gyártó (betonkeverő) esetében. (Lásd a szabvány 96. oldalán, a NAD 10.1 táblázat alatt.) Ráadásul a gyártó költségére.

De eltekintve a néhány tízezer forintos (fűt mintáknál néhány százezer forintos) vizsgálatoktól, sokkal nagyobb veszély, hogy nem, vagy csak részben utalja át (nagyobb vevőről lévén szó) a beton árát. Majd csak akkor fizet, ha a vizsgálatok eredménye megfelelő.

Egy fagyállóság vagy fagyolvasztósó állóság vizsgálat legkorábban 28 nap múlva kezdhető és akár 50-60 napig is eltarthat. Tehát a 2-3-4 hónapig jogosan visszatartott pénz az igazi veszteség, még ha végül megfelelő is a vizsgálat eredménye.

- ha munkát nyer, és a tanúsított konkurencia rájön az ÜGYE

hiányára, akkor megtámadja az eredményt.

Bármilyen fórum elé kerül aztán az ügy, már minden eldőlt, csak a tanúsított cégnek lehet igaza.

Az előadás következő részében kifejezetten gyakorlati kérdések kerültek előtérbe a betonteleg és az üzemi gyártásellenőrzési rendszer (gyártásközi ellenőrzés) követelményei, alapvizsgálata, illetve a rendszeres felügyeleti ellenőrzések témakörében. Ismertettük, hogy az ÉMI Nonprofit Kft. mivel ad többet.

A legfontosabb rész, a konzultáció ezután következett. Ekkor a kérdezők, érdeklődők személyre szabott válaszokat kaphattak problémáikra. Van, volt bizony olyan résztvevő, aki még az alapoknál tart, de olyan is, aki az első típusvizsgálaton túl van és a tanúsítás elindítása előtt áll.

A kezdeti vizsgálat (első típusvizsgálat) kérdéskörétől kezdve, a gyártásközi ellenőrzés (üzemi gyártásellenőrzés) rendszerének kiépítése és dokumentálása során felmerülő problémákon át egészen a tanúsítás és felügyelet részleteiig jutottunk.

A konzultáció során ügyeltünk arra, hogy mindenki kérdezhessen, hiszen mindenkinek a saját problémája a legfontosabb.

3. Az utolsó szalmaszál?

Intézetünkben 2010. március 23-án ismét térítésmentes konzultációt és ismertetést tartunk a kis- és közepes betontelegek képviselőinek az üzemi gyártásellenőrzési rendszer tanúsításának részleteiről, lehetőségéről, annak elengedhetetlen fontosságáról.

Kérjük regisztrálnak a mechanika@emi.hu e-mail címen, vagy a 06-1-372-6550 fax számon.

Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft.